

D ů v o d y:

Dovolání, opírající se o důvod nesprávného právního posouzení, je neoprávněné a lze poukázat k odůvodnění rozsudku odvolací stolice, v němž případně ze zákona doličena jest právní nepřipustnost žalobního nároku, dle něhož strana žalující domáhá se místo opěťujících se výživných platů zaplacení odbytného ve výši 3000 K. Dle § 406 c. ř. s. jest odsouzení k plnění jen tehdy přípustné, když splatnosti jeho nastala již v době vynesení rozsudku, jedině při nárocích na výživné lze odsouditi k plnění, které splatným se stane teprve po vydání rozsudku. Jedině na plnění výživného má strana žalující nárok a přiřknutí jeho může se státi dle předpisu § 1418 obč. zák. jedině v platech počátkem každého dalšího měsíce dospívajících a předem splatných. Nese to sebou právní povaha takového nároku na výživné, zejména nejistota jeho právní existence pro budoucnost. Naproti tomu není předpisu zákona, který by připouštěl, aby místo těchto periodických platu vyživovacích přiřknuta býti mohla ve způsobu jakéhosi odbytného určitá zkapitalisovaná částka na penězích. Na věci nemění ničeho, že jde o pozůstalost, která dle § 171 obč. zák. k placení výživného povinna jest; právní stav zůstává týž a ani ohrožení nároku, kdyby skutečně zde bylo, nemůže ospravedlniti úchylku od tohoto ve sporné cestě jedině možného způsobu přiřknutí tohoto právního nároku. Ostatně může strana žalující, jak správně odpůrce dovolatelky uvádí, tomuto ohrožení čeliti vhodnými právními prostředky zejména oddělením jmění pozůstalostního od jmění dědiců, z nichž ostatně jeden jest pod mocí opatrovnickou, a zjišťovací exekucí dle § 372 ex. ř. aneb i vhodnou dohodou s dědici.

Čís. 1273.

Kdo byl soudně prohlášen za marnotratníka, může až do polovice svého jmění volně pořídití buď tím, že ustanoví dědice nebo nařídí odkazy. Odkazy věci jest splniti na účet volné polovice pozůstalosti, pokud se týče dědice, k této polovici povolaného.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1921, Rv II 210/21.)

Zůstavitel, soudem prohlášený za marnotratního, ustanovil v závěti dědičkou polovice svého jmění svou sestru Adolfinu M-ovou, v pozdějším dovětku odkázal žalobci, osobě to cizí, určité věci. V pozůstalostním řízení popřeli dědicové platnost dovětku, pročez se žalobce domáhal na pozůstalosti vydání odkazu žalobou, jíž procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud rozsudek potvrdil s tím, že pozůstalost jest povinna vydati žalobci požadované věci pouze na účet polovice pozůstalosti, případší dědičce ze závěti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Žalovaná strana v dovolacím spise se zvláštním důrazem vytýká, že prý zákonní dědici toho, kdo soudně za marnotratníka byl prohlášen,

mají dle § 568 obč. zák. nárok na polovici všech jednotlivých věcí pozůstalostních, že tedy marnotratník jiným osobám, než svým zákonným dědicům vůbec nemůže zanechatí celc jednotlivé věci, ježto by tím zákonným dědicům odňal nárok na polovici každého jednotlivého kusu pozůstalosti, že proto v tomto případě ustanovení listku ze dne 21. března 1916, — ačli vůbec obsahují odkaz — pro porušení nároků zákonných dědiců jsou bezúčinná. Tento právní názor jest neudržitelným, přiče se úmyslu zákonodárcovu. Dosud platný obecný zákoník občanský na rozdíl od práva římského a jiných zákonů (na příklad německého zákoníka občanského § 2229) neodnímá tomu, kdo soudem byl prohlášen za marnotratníka, nadobro právo pořizovati o jmění poslední vůlí, nýbrž omezuje pouze toto disposiční právo, dovoluje marnotratníkovi, by pořídil poslední vůlí o polovici svého jmění. Zákonodárce volil tuto střední cestu uváživ, že marnotratník posledním pořízením sám sobě sice neškodí, že však, kdyby mu byla přiznána plná způsobilost pořizovati poslední vůlí, bylo by se obávati, že jí využije ve prospěch těch, kdož podporovali jeho lehkomyšlnost nebo jeho prostopášné chťiče, na újmu svých příbuzných, kteří snad v mnohých případech podáním návrhu na uvalení opatrovnictví jemu se znelíbili a znechutili, že jest však s druhé strany přece slušno, poskytnouti mu možnost, by zanechal část svého jmění osobám cizím, ke kterým chová zvláštní lásku, nebo které si získaly zvláštní zásluhy o něho (Zeiller § 568, Winiwarter III. § 32, Stubenrauch § 568). S tímto úmyslem zákonodárcovým naprosto by se nesrovnávalo, kdyby se bránilo marnotratníkovi odkázati jiným osobám, než zákonným dědicům jednotlivé — celé — věci. Proto sluší ustanovení § 568 obč. zák. přes pochybnosti v dovolacím spise v té příčině vyslovené rozuměti tak, že ten, kdo soudem byl prohlášen za marnotratníka, může až do polovice svého jmění, t. j. jeho hodnoty volně poříditi poslední vůlí. Muže tak učiniti buďto tím způsobem, že ustanoví jednu nebo několik osob za dědice jedné polovice svého jmění, nebo že vyčerpá tuto volnou polovici, vlastně polovici čisté pozůstalosti, odkazy jednotlivých věcí, nebo že osoby v poslední vůli k universální posloupnosti co do jedné polovice povolané zatíží zároveň odkazy na účet této polovice. Tak tomu i v tomto případě. Karel S. ustanovil v závěti ze dne 27. prosince 1915 svou sestru Adolfinu M-ovou dědičkou oné polovice svého jmění, o které dle zákona volně mohl poříditi, zatížil ji později odkazem věcí v dovětku ze dne 21. března 1916 uvedených. K tomuto obmezení dědičky byl bez všeho oprávněn, vždyť mohl i odvolati celé ustanovení dědičky (§ 718 obč. zák.). O nedostatku pasivní legitimace ostatních (zákonných) dědiců nelze mluvit, neboť oni nejsou osobně žalováni, žalovaná jest porze a jediné pozůstalost dosud neodevzdaná a jednotná, do které náležejí sporné věci, a kteráž ovšem veškerými přihlášenými dědici jest představována, tak že bez svolení celé pozůstalosti pokud se týče všech představitelů pozůstalosti části pozůstalostního jmění nemohou býti vydány. Z toho, co uvedeno, však zároveň plyne, že výrokem, jímž bylo vyhověno žalobě, nároky zákonných dědiců nedoznávají újmy. Vzhledem k zásadě § 568 obč. zák. jest odkazy osoby, která soudem byla prohlášena za marnotratníka, zapraviti vždy z polovice, vyhrazené volné dispozici zůstavitele, pokud se týče dědicem k této polovici povolaným (Ellinger § 568, Krasnopolski Erbrecht str. 53). Odkaz ve prospěch žalobce učiněný

jde tedy vskutku na účet polovice pozůstalosti Karla S., která připadla testamentní dědičce Adolfině M-ové. Dodatek pojatý do rozsudku soudu odvolacího vyslovuje proto jen něco samozřejmého a ze samého zákona plynoucího. Byť nebyl výslovně navržen žalobcem, nebylo jím přece přisouzeno něco, oč žalobce nežádal, a nebyl porušen předpis § 405 c. ř. s., aniž ncpřipustným způsobem rozhodnuto o otázce dotýkající se jen vzájemného poměru dědiců.

Čís. 1274.

Zásadně není závady, by nebyl dle § 251, čís. 5 ex. ř. uznán za nezabavitelný psací stroj advokátovy kanceláře.

(Plenární rozhodnutí ze dne 8. listopadu 1921, č. pres. 1078/21.)

V otázce, zda psací stroj advokátovy kanceláře náleží ku předmětům, jež dle § 251 čís. 5 ex. ř. jsou vyloučeny z exekuce, došlo při rozhodování u nejvyššího soudu k různosti mínění. Jedni zodpověděli otázku bezvýjimečně záporně, druzí dávali k ní bezvýjimečně odpověď kladnou. Pro zásadní důležitost věci předložil první prezident otázku senátu plenárnímu. Tento zodpověděl ji, jak shora uvedeno.

D ů v o d y:

Nelze přisvědčiti k právnímu názoru, dle něhož psací stroj advokátovy kanceláře nepatří v ů b e c k předmětům, jež dle § 251 čís. 5 ex. ř. jsou vyloučeny z exekuce. Zákon vylučuje v § 251 ex. ř. z exekuce pod č. 1 a 3 předměty n e p o s t r á d a t e l n é, pod čís. 13 předměty n u t n é a pod čís. 5 a 6 předměty p o t ř e b n é. Již tímto odstíněním dal zákonodárce na jevo, že s hlediska čís. 5 § 251 ex. ř. nezáleží na tom, zda předmět jest pro dlužníka nutným, pokud se týče nepostrádatelným, nýbrž, že stačí, potřebuje-li dlužník předmětu, by mohl své povolání vykonávat. Otázka, jakých předmětů potřebují osoby, naznačené v § 251 čís. 5 ex. ř., by mohly své povolání vykonávat, není otázkou, připoutanou na nezměnitelné předpoklady. Dochází odpovědi jednak v tom, jaké požadavky činí na dlužníka doba, do níž spadá rozhodování o nezabavitelnosti předmětu, jednak ve správném vystižení toho, co jest účelem řečeného omezení zabavitelnosti. Zákonodárci jednalo se o to, by vyrovnán byl jednak věřitelův zájem, dojiti z dlužníkovu majetku uspokojení vykonatelného nároku, jednak slušný zřetel na dlužníkovu hospodářskou životnost. Zákon čelí vhodnými prostředky proti tomu, by dlužník neunikal postranními cestami svému závazku, s druhé strany nechce však dlužníka vydati na pospas věřiteli. Vychází s hlediska, že bezohledné vymáhání majetkových nároků nesmí jíti tak daleko, by tím dlužník stal se hospodářským trosečníkem. To nemůže býti účelem zdravého zákonodárství, nanejvýš jestli ovládán hospodářskou spravedlností, to nemůže však býti ani rozumným přáním prozíravého věřitele, jenž, shroutě bezohledným vymáháním nároku dlužníkovu hospodářskou mohoucnost, sám kácí kmen, jehož ovocem mohl by po čase býti uspokojen. Čte-li se pod tímto zorným úhlem ustanovení § 251 čís. 5 ex. ř., dlužno rozuměti mu tak, že